

BELEIDSPLAN SOCIALE VEILIGHEID

Een veilige school is een school waar leerlingen en personeel met plezier leren en werken en waar zij zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen.

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Wettelijke verplichtingen	3
2.1	Visie, doelen en uitgangspunten Stichting Consent	4
2.2	Positief Educatie Programma (PEP)	5
2.3	Positive Behavior Support (PBS)	5
2.4	GLANS-techniek	6
3	Samenhang met andere documenten	6
4	Aanspreekpunt en coördinatie	6
5	Monitoring, evaluatie en rapportage	7
6	Tot slot	9
	Bijlagen	9

1 Inleiding

Een school is een ontmoetingsplaats voor mensen en daarmee word je als school zowel binnen je organisatie als daarbuiten geconfronteerd met positieve maar ook negatieve gedragingen van personen. Doorgaans gaat het daarbij om positieve gedragingen maar incidenteel kan het gedrag ook zodanig zijn dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag en een onveilige situatie. Het kan daarbij gaan om vormen van agressie, geweld, seksuele intimidatie, sexting, discriminatie of pesten die binnen of in de directe omgeving van de school kunnen voorkomen.

Hoewel (sociale) veiligheid een vanzelfsprekendheid zou moeten zijn, is dat niet altijd het geval. Sinds 2015 hebben de scholen ook op dit terrein een wettelijke zorgplicht. In dit beleidsplan wordt nader ingegaan op deze wettelijke verplichting en de wijze waarop binnen de organisatie Consent met dit onderwerp wordt omgegaan. Dit sociale veiligheidsbeleid betreft geen aanpak die op zichzelf staat maar is een integraal onderdeel van het totale schoolbeleid binnen Consent.

2 Wettelijke verplichtingen

Op grond van de Arbeidsomstandighedenwet en de Collectieve Arbeidsovereenkomst Primair Onderwijs liggen er in de richting van de schoolbesturen en scholen al verplichtingen daar waar het gaat om de (sociale) veiligheid. Daaruit voortvloeiend worden onder meer de Risico Inventarisatie en Evaluatie en het beleid op het gebied van duurzame inzetbaarheid (zoals het werkbelevingsonderzoek) uitgevoerd.

Per 1 augustus 2015 is de Wet Veiligheid op School vastgesteld. Deze wet verankert de taak van de besturen om het pesten op scholen tegen te gaan en de sociale veiligheid op scholen te waarborgen. De schoolbesturen en scholen mogen daarbij zelf bepalen op welke wijze zij deze zorgplicht voor de sociale veiligheid willen invullen. In de wet staat dat scholen:

- Een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren.
- Twee taken binnen het onderwijsteam moeten beleggen. Er moet een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet.
- De beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen met een betrouwbaar en valide instrument, gestandaardiseerd, en eens per jaar onder een representatief deel van de leerlingen wordt afgenomen.

In het kader van pesten hebben Consent-scholen gekozen voor een anti-pestaanpak in de geest van hun sociaal pedagogische visie. De Consent-scholen creëren een pedagogisch klimaat waarbinnen goed gedrag wordt gestimuleerd via methodieken als PBS (Positive Behavior Support) en PEP (Positief Educatie Programma). In dit licht wordt er niet gesproken over het bestrijden van pesten of anti-pesten maar over het stimuleren en voorleven van gewenst gedrag.

Vanaf augustus 2016 wordt door de Inspectie van het Onderwijs toezicht gehouden op de naleving van de Wet Veiligheid op School.

2.1 Visie, doelen en uitgangspunten Stichting Consent

Stichting Consent wil nu en in de toekomst onderwijs bieden dat het verschil maakt. We willen kinderen leren leren, leren communiceren en leren hun eigen geluk te organiseren. Eén van onze belangrijkste beleidsuitgangspunten in dit kader is dat Consent streeft naar een leef- en leerklimate waarin personeel en leerlingen zich veilig voelen. Een positieve sociale binding met een school vormt een belangrijke voorwaarde voor een zo optimaal mogelijk werkklimaat voor het personeel en leerklimate voor onze leerlingen. Vanuit de missie zijn vier kernwaarden geïdentificeerd die leidend zijn voor onze ontwikkeling: we willen excellent, aantrekkelijk, betekenisvol en verbindend zijn. Betekenisvol betekent eveneens dat we ons bewust zijn van onze identiteit en van onze rol binnen de samenleving. Pluriformiteit staat daarin voorop. Ieder kind is welkom, ongeacht zijn of haar sociale, culturele of levensbeschouwelijke achtergrond. Wij leren kinderen om respect te hebben voor elkaars mening of overtuiging, en de diversiteit aan opvattingen wordt aangegrepen om van elkaar te leren. Iedereen doet ertoe en mag zijn wie hij of zij is. Betekenisvol houdt voor ons ook in dat wij kinderen helpen zich zodanig te ontwikkelen dat zij nu en later een waardevolle bijdrage aan de maatschappij kunnen bieden. Consent wil kinderen leren hun eigen geluk te organiseren om een bijdrage te kunnen leveren aan het geluk van anderen. Actief en gewetensvol maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Wij gaan hierbij uit van de normen en waarden die samenhangen met onze democratische rechtsstaat, zoals tolerantie, vrijheid van meningsuiting en inlevingsvermogen, maar ook bijvoorbeeld burgerschapszin en duurzaamheid.

Ons sociaal veiligheidsbeleid heeft als doel alle vormen van agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten binnen of in de directe omgeving van een school te voorkomen en daar waar zich incidenten voordoen adequate maatregelen te treffen om verdere escalatie te voorkomen.

Een belangrijke aanleiding voor de overheid om wetgeving te ontwikkelen was het (toenemende) pestgedrag van leerlingen op scholen en daarbuiten. Hoewel het pesten van alle tijden en alle leeftijden is, noemt de staatssecretaris van Onderwijs het probleem te groot en onacceptabel. Het is echter nagenoeg bekend dat aandacht voor bepaald gedrag het juist kan versterken. Je kunt er voor kiezen aandacht te schenken aan datgene wat je juist niet wilt (pestgedrag) of aan datgene wat we juist wel willen bereiken namelijk positieve relaties in een veilig klimaat. Stichting Consent heeft gekozen voor het laatste.

Uitgangspunt is dat we op onze scholen inzetten op het versterken van positief c.q. gewenst gedrag en niet op ongewenst gedrag zoals pesten. We verleggen de focus van pesten naar goed omgaan met elkaar. Immers we willen kinderen leren hun eigen geluk te organiseren en ook een bijdrage te kunnen leveren aan het geluk van anderen. In staat zijn om te sturen op geluk, is binnen Consent een belangrijk thema dat op verschillende manieren handen en voeten krijgt. Eén van deze manieren is het gebruik van schoolbrede programma's zoals die hierna verder worden toegelicht. Inmiddels hebben op één na

alle Consent-scholen het PBS of PEP-programma in zijn schoolbeleid opgenomen. Eén school heeft een individuele aanpak ontwikkeld in de geest van hun sociaal pedagogische visie. Een aantal scholen hebben aanvullend op PBS en PEP eigen interventies ontwikkeld.

Aanvullend op PBS en PEP is er de GLANS-techniek die tot doel heeft de ouderbetrokkenheid te vergroten. GLANS staat voor: Grondhouding en Gesprek, Lijn door het jaar en de school heen, Ambitie: elke ouder 100% succesvol betrokken, Naast en Systeem. Het is een integraal systeem dat veel scholen toepassen zodat de driehoek leraar, ouder en kind optimaal functioneert.

2.2 Positief Educatie Programma (PEP)

Bij PEP gaat het om een integrale aanpak om een positief schoolklimaat te realiseren waarin kinderen tot bloei komen. Daarvoor is in nauwe samenwerking met de Universiteit Twente een stappenplan ontwikkeld. De medewerkers van een school staan gezamenlijk stil bij de belangrijkste waarden en leefregels. De leerkrachten worden getraind in positieve psychologie en ontdekken mogelijkheden om hun plezier in, betrokkenheid bij en betekenis van hun werk te vergroten. Ze leren om lessen te geven aan kinderen die gericht zijn op het vergroten van positieve emoties van kinderen, op het ontdekken en beter benutten van sterke kanten en positieve eigenschappen van kinderen op het vergroten van positieve relaties. Centraal in PEP staat het vergroten van het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Leerkrachten worden daarom getraind in het observeren van hoe kinderen “ervoor staan”. Wanneer er sprake is van een lage betrokkenheid en laag welbevinden, krijgen de leerkrachten allerlei tips en ideeën hoe zij de betrokkenheid en het welbevinden kunnen vergroten.

Het idee is dat PEP als hele schoolbenadering bijdraagt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen, aan verbetering van de leerprestaties en aan vermindering van gedragsproblemen en pestgedrag. De kinderen ontdekken wat bijdraagt aan geluk en wat zij zelf kunnen doen om hun geluk te vergroten.

2.3 Positive Behavior Support (PBS)

PBS is een geïntegreerde aanpak voor het beheersen van gedrag op school. De onderdelen van het programma zijn gericht op handelen op het niveau van de hele school, van de afzonderlijke groepen en van individuele leerlingen. Bij PBS komen technieken aan de orde voor het creëren van een goed pedagogisch klimaat op school. Het doel van PBS is om de leerprestaties te verbeteren door een gezonde sociale omgeving voor de schooljeugd van alle leeftijden te scheppen. De volgende zes elementen vormen samen het hart van de PBS aanpak: een schoolbrede aanpak, preventie staat centraal, gedragsverwachtingen worden concreet gemaakt en gewenst gedrag aangeleerd en systematisch bekrachtigd, wordt gestuurd op data over het gedrag van de leerlingen, er is sprake van partnerschap met ouders en samenwerking met de keten, het wordt geborgd met een kwaliteitssysteem.

2.4 GLANS-techniek

Onderzoek heeft aangetoond dat goed onderwijs in belangrijke mate wordt bepaald door een goede samenwerking met de ouders. In de basisschoolleeftijd is het effect van de ouderbetrokkenheid op de ontwikkeling van kinderen zelfs groter dan het effect dat wordt veroorzaakt door het verschil in de kwaliteit van scholen. Ouderbetrokkenheid leidt tot betere leerprestaties en hogere rendementcijfers. Ook leidt een goede samenwerking tussen ouders en school tot beter sociaal gedrag van kinderen. Het is dus belangrijk dat ouders en school met elkaar samenwerken om pedagogische hiaten te voorkomen die kunnen leiden tot ongewenst gedrag (pesten, criminaliteit). De GLANS-techniek heeft tot doel de ouderbetrokkenheid te vergroten en de GLANS techniek sluit ook uitstekend aan bij zowel PEP als PBS. De Glans-techniek is een integraal systeem dat scholen kunnen toepassen zodat de driehoek leraar, ouder en kind optimaal functioneert.

3 Samenhang met andere documenten

Zoals aangegeven is het beleid van Stichting Consent in eerste instantie gericht op preventie waarbij de aandacht gericht is op gewenst gedrag en niet op ongewenst gedrag. We hebben echter niet de illusie dat daarmee alles kan worden voorkomen.

Voor het geval er sprake is van grensoverschrijdend gedrag is er een vangnetconstructie in het leven geroepen, verwoord in het **Protocol Grensoverschrijdend Gedrag**. Dit protocol bevat richtlijnen en handreikingen bij het afhandelen van grensoverschrijdend gedrag en is onderdeel van dit beleidsplan. Ook biedt het **Protocol Huiselijk Geweld en Kindermishandeling**, dat opgesteld is aan de hand van het basismodel van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het Primair Onderwijs, ondersteuning aan medewerkers van Consent zodat zij weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Daarnaast biedt het **Beleidsplan Integriteit** kaders met betrekking tot integriteit binnen de Stichting Consent en is richtinggevend aan het gedrag van medewerkers.

Alle genoemde documenten zijn te vinden op intranet van Consent en opvraagbaar via het Bestuursbureau van Consent (bestuurssecretaris) en de interne- en externe vertrouwenspersonen.

4 Aanspreekpunt en coördinatie

De algehele coördinatie van het sociale veiligheidsbeleid is een bestuursverantwoordelijkheid. In het Protocol bij Grensoverschrijdend Gedrag worden handvatten gegeven hoe te handelen in een specifieke situatie. In de praktijk kan er zich een situatie voordoen waarbij er behoefte bestaat aan een aanspreekpunt over het uitgevoerde beleid dan wel dat zich een situatie voordoet waarin het protocol niet voorziet. Hierbij zijn de volgende rollen vastgesteld, waarin tevens de wettelijk vereiste rol van “anti-pest coördinator” wordt vervat:

PBS/PEP-coördinator

Iedere Consent-school heeft een PBS/PEP-coördinator die, naast het coördineren van het gehele PBS/PEP-proces, ook aanspreekpunt is voor daaruit voortvloeiende zaken waaronder klachten. De PBS/PEP-coördinator heeft een signalerende functie naar de schoolleider en/of intern begeleider.

Interne vertrouwenspersoon

Op iedere Consent-school is een medewerker werkzaam die als interne vertrouwenspersoon de rol vervult van interne vertrouwenspersoon waar leerlingen, ouders of leerkrachten met hun problemen terecht kunnen. Ook in situaties waar de sociale veiligheid in het geding is, kan in eerste instantie een beroep worden gedaan op de interne vertrouwenspersoon. De interne vertrouwenspersoon zorgt voor de eerste opvang en verwijst melder door naar de leidinggevende of de externe vertrouwenspersoon. De interne vertrouwenspersoon heeft een signalerende functie naar de schoolleider en/of intern begeleider.

Externe vertrouwenspersoon of Bestuursbureau

De mogelijkheid bestaat rechtstreeks een beroep te doen op de externe vertrouwenspersoon van Consent of daarvoor aangewezen collega's van het Bestuursbureau. De bestuurssecretaris (Bestuursbureau) heeft het eerste contact en schakelt, afhankelijk van wat er speelt, andere collega's in. De externe vertrouwenspersoon of bestuurssecretaris kan naast een adviserende ook een (coördinerende) rol vervullen bij het oplossen van een ongewenste situatie. De externe vertrouwenspersoon of bestuurssecretaris heeft een signalerende functie naar het management.

5 Monitoring, evaluatie en rapportage

In de Wet Veiligheid op School is onder meer de verplichting opgenomen dat scholen c.q. schoolbesturen de veiligheidsbeleving van leerlingen dienen te monitoren. Dit dient te geschieden op een valide, betrouwbare en transparante wijze in een schoolveiligheidsplan. Hiervoor wordt door de Consent-scholen een tool gebruikt die beschikbaar wordt gesteld door de Stichting School en Veiligheid: het Digitaal Veiligheidsplan.

Digitaal Veiligheidsplan

Het schoolveiligheidsbeleid van het bestuur wordt in het digitaal veiligheidsplan uitgewerkt in een schoolveiligheidsplan op schoolniveau. In eerste instantie wordt het digitaal veiligheidsplan gebruikt als instrument om bewustzijn bij de scholen te kweken betreffende de reikwijdte en consequenties van deze wet. Het is een draaiboek dat richting geeft aan het handelen van het team en andere betrokkenen bij

de school. Iedere Consent-school vult de vragenlijst in voor een nulmeting. Daarmee verkrijgt de school en het bestuur inzicht in de aandachtspunten die er zijn op het gebied van sociale veiligheid.

Het schoolveiligheidsbeleid richt zich met name op het zorgdragen dat medewerkers en leerlingen van Consent-scholen zich veilig voelen en het bevorderen van gewenst gedrag. In het Digitaal Veiligheidsplan hebben scholen een overzicht van hun wettelijke verplichtingen. Er is mogelijkheid tot zelfevaluatie rondom kwaliteit en uitvoering van het schoolveiligheidsbeleid. Alle aandachtspunten komen in een overzicht.

Voor wat betreft de uitvoering van het plan na de eerste inventarisatie (de nulmeting), kunnen in de online omgeving Digitaal Veiligheidsplan School & Bestuur het bestuur en scholen met elkaar samenwerken aan het continue evalueren, signaleren en verbeteren van schoolveiligheidsbeleid. Het bestuur kan centrale richtlijnen rond sociale veiligheid delen met hun scholen en scholen kunnen aangeven wanneer ze ondersteuning van het bestuur nodig hebben.

Leerlingen

Om de veiligheidsbeleving van leerlingen te kunnen monitoren wordt daarnaast de leerlingenuquête waar nodig aangepast zodat scholen op een valide en betrouwbare manier kunnen meten hoe leerlingen de sociale veiligheid op school ervaren. Veel scholen werken met SCOL. De Sociale Competentie ObservatieLijst (SCOL) is een leerlingvolgsysteem voor sociale competentie, welbevinden en sociale veiligheid waarmee dit systematisch in kaart wordt gebracht. Dit instrument wordt toegepast in de groepen 7 en 8. In de overige groepen wordt eveneens jaarlijks geëvalueerd met een instrument passend bij het niveau van de groep. De Consent-scholen die participeren in het PBS-programma werken met een incidentenregistratie vanuit deze methodiek. Alle scholen hebben een leerlingenraad of kinderraad waarin het thema sociale veiligheid of aspecten hiervan worden besproken.

Bestuursniveau

Het is belangrijk inzichtelijk te maken of het gevoerde beleid tot de beoogde doelstellingen leidt. Uitgangspunt hierbij is dat we de mate merkbaar maken waarin leerlingen in staat zijn geluk te organiseren als indicator van welbevinden en veiligheid. De wijze waarop de monitoring en de evaluatie plaats vindt, is nog in ontwikkeling maar in ieder geval worden verbeterpunten uit de evaluaties vastgelegd en doorgevoerd. Het leervermogen van de organisatie wordt op die wijze bevorderd. De informatie die wordt vastgelegd in de registratiesystemen wordt gemonitord en op centraal niveau verzameld en verwerkt. Het onderwerp heeft de aandacht binnen het Reflectie-Ontwikkelperslag van de schooldirecteur alsmede tijdens het managementgesprek tussen College van Bestuur en directeur. De informatie kan vervolgens ook worden gebruikt voor de jaarlijkse verantwoording over de voortgang en het effect van het ingezette beleid.

Middels het jaarverslag zal aan derden verantwoording worden afgelegd over de voortgang van het sociale veiligheidsbeleid.

6 Tot slot

Ondanks dit beleidsplan kunnen zich in de praktijk situaties voordoen waarin niet direct een duidelijk antwoord is te geven of iets wel of niet door de beugel kan. Wanneer een medewerker voor zo'n integriteitsvraag of moreel dilemma komt te staan, is het van groot belang dat hij hierover van gedachten wisselt met een collega, de direct leidinggevende of wellicht de vertrouwenspersoon. Op deze wijze blijft hij niet met het dilemma zitten maar kan hij zijn eventuele ideeën toetsen aan opvattingen van anderen en maakt hij zijn handelen transparant.

Bijlagen

Alle documenten zijn te vinden op intranet van Consent en opvraagbaar via het Bestuursbureau van Consent (bestuurssecretaris) en de interne- en externe vertrouwenspersonen.

1. Protocol bij Grensoverschrijdend gedrag (versie: v1.0_301018)
2. Protocol Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (versie: v1.0_301018)
3. Beleidsplan Integriteit (versie: 2017002, mei 2017)